

“Διδασκαλία, Αναστοχασμός και Βελτίωση”

**Πως βελτιώνω την επαγγελματική μου ικανότητα με
στόχο την επιτυχία;**

**Συνέδριο Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου και Κ.Ο.Ε.Δ.
“Παιδαγωγική Ηγεσία και (Αυτό) αξιολόγηση”**

Λευκωσία, 31 Οκτ. 2015

STELIOS ORPHANOS, Ph.D
Lecturer of Educational Leadership and Management
Coordinator of MA in Educational Administration

Μην κρίνεις την επιτυχία μίας ημέρας από τα πόσα έχεις πάρει αλλά...
...από τα πόσα έχεις φυτέψει!

Το μυστικό της επιτυχίας;
Σε ότι κάνεις , ακόμα και στο πιο μικρό βάλε...
...την καρδιά, το μυαλό και τη ψυχή σου!!!

Όταν ο Νώε έφτιαχνε την κιβωτό...
...δεν έβρεχε ! (Howard Ruff)

1. Επίδραση εκπαιδευτικών (υπενθύμιση)
2. Η “ιδέα” του αναστοχασμού και της αυτοαξιολόγησης
3. Ανάλυση προσωπικών επιπέδων αναστοχασμού
4. “Το συνεχές του αναστοχασμού”, τα 4 στάδια
5. Ανάλυση των σταδίων , πρακτικές εισηγήσεις και συμβουλές

3 “αμείλικτα ερωτήματα”:

1. Μαθαίνουν οι μαθητές σας όσα μπορούν να μάθουν;
2. Είναι το σχολείο τόσο αποτελεσματικό όσα θα μπορούσε να είναι;
3. Είμαι τόσο αποτελεσματικός όσο θα μπορούσα πραγματικά να είμαι;

“In a completely rational society, the best of us would be teachers and the rest ...well...they have to settle for something less”

“Αυτοί που μορφώνουν τα παιδιά είναι άξιοι μεγαλύτερου επαίνου από τους γονείς των παιδιών. Οι γονείς τους δίνουν ζωή αλλά οι δάσκαλοι διδάσκουν την τέχνη της ενάρετης, σωστής ζωής ”

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ: ΜΕΤΑΦΟΡΑ *1 ΤΟ ΗΛΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Δεδομένη η σημασία του αποτελεσματικού εκπαιδευτικού ως προς τα αποτελέσματα των μαθητών.

(Goldhaber, 2007; Hanushek, 2002; Rivkin et al., 2005; Rockoff, 2004; Sanders & Rivers, 1996; Wright et al., 1997).

Hanushek (2002)...η διαφορά είναι τόσο μεγάλη ώστε οι πολύ αποτελεσματικοί εκ/κοί μπορούν να δώσουν μέχρι και ένα χρόνο περισσότερη ουσιαστική μάθηση στους μαθητές τους σε σύγκριση με τους πολύ αδύνατους εκπαιδευτικούς.

Η επίδραση (θετική ή αρνητική) του παράγοντα “εκπαιδευτικός” ξεπερνά κατά πολύ την επίδραση που έχουν σε μαθησιακά αποτελέσματα άλλοι παράγοντες όπως ο αριθμός μαθητών σε ένα σχολικό τμήμα και η δημογραφική σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού (Darling-Hammond, 2000; Nye, Konstantopoulos, & Hedges, 2004; Rivkin, Hanushek, & Kain, 2005; Sanders & Rivers, 1996; Wright, Horn, & Sanders, 1997).

Η ακαδημαϊκή **επίδοση και επιτυχία** των μαθητών βασίζεται πολύ περισσότερο στο τι **λαμβάνει χώρα μέσα σε μια σχολική αίθουσα** παρά σε διαδικασίες και ενέργειες που συμβαίνουν στον ευρύτερο σχολικό χώρο (Creemers, 1994; Muijs & Reynolds, 2000).

Το σημαντικό ζήτημα λοιπόν είναι ο εντοπισμός των διδακτικών πρακτικών με την μεγαλύτερη θετική επίδραση στη σχολική επιτυχία των μαθητών.

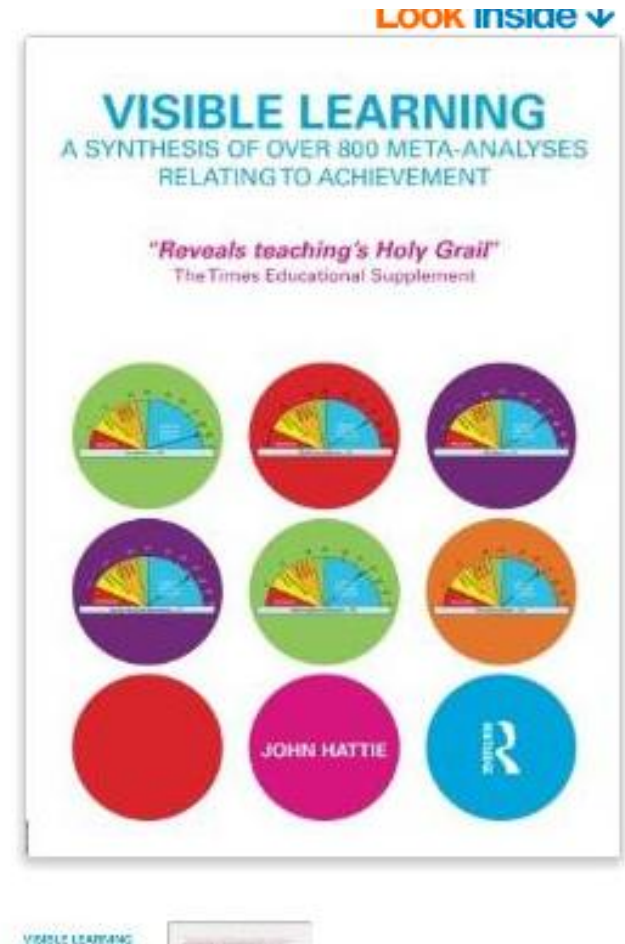
Συγκεκριμένη και ξεκάθαρη όμως απάντηση δεν έχει δοθεί αφού ανέκαθεν υπήρχε και υπάρχει διαφωνία ανάμεσα στην επιστημονική κοινότητα για το τι πραγματικά σημαίνει “αποτελεσματικός” εκπαιδευτικός και ποιες πρακτικές είναι όντως αποτελεσματικές ή όχι.

Έχει διατυπωθεί μάλιστα και η άποψη πως ο καθορισμός της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού είναι εντελώς υποκειμενικός και είναι στην κρίση του καθενός να αποφασίσει τα κριτήρια με τα οποία θα προσδιορίσει την έννοια της αποτελεσματικότητας στη διδασκαλία (Brophy & Good, 1986).

Τι κάνει ένας αποτελεσματικός εκπαιδευτικός;
Πόσο εύκολα μπορούμε να απαντήσουμε;

John Hattie (2008)

Μεταναλυτική έρευνα
Παράγοντες και επίδραση τους στα μαθησιακά
αποτελέσματα

A. Διατύπωση και εφαρμογή διδακτικών στόχων (Goals)	H. Γραφικές αναπαραστάσεις εννοιών (concept mapping)
B. Εξατομικευμένη διδασκαλία (individualized instruction)	Θ. Αμεσότητα εκπαιδευτικού (teacher immediacy)
Γ. Διαμορφωτική αξιολόγηση (Formative evaluation)	I. Χρόνος στη δραστηριότητα (time on task)
Δ. Ανατροφοδότηση (feedback)	Κ. Επίδειξη παραδειγμάτων (worked examples)
Ε. Συχνή αξιολόγηση (frequent testing)	Λ. Ποικιλία ευκαιριών μάθησης – διαφοροποίηση
ΣΤ. Καλλιέργεια μεταγνωστικών δεξιοτήτων (meta-cognitive strategies)	Μ. Κατάκτηση μάθησης (mastery learning)
Ζ. Καλλιέργεια δεξιοτήτων μελέτης (study skills)	Ν. Μορφές αυτοαξιολόγησης μαθητών (self questioning)

14 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Πως όμως φτάνουμε σε αυτές τις πρακτικές;

Η εμπειρογνωμοσύνη δεν έρχεται από μόνη της.

Απαιτεί:

- χρόνο
- Προσπάθεια
- Ενέργεια

Ο οδός του αναστοχασμού - Μία μεγάλη δόση προσωπικής αυτοαξιολόγησης, ενδοσκόπησης του τι κάνουμε και γιατί.

(Τα 3 “Σ”)

2.Η ΙΔΕΑ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΥ

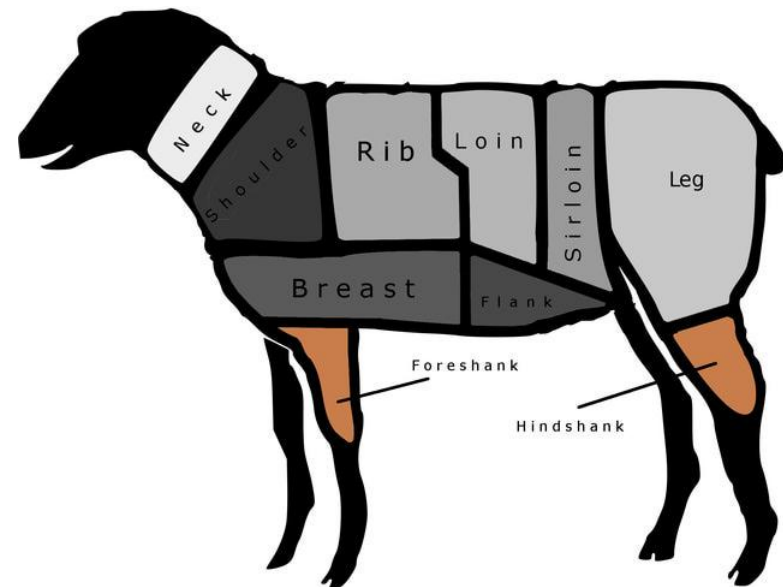
Τι περιλαμβάνει η έννοια του αναστοχασμού; (Hall and Simeral , 2015)

- Συνειδητοποίηση του εκπαιδευτικού μας συγκείμενου (μαθητές, σχολείο, ΑΠ, παιδαγωγικά ζητήματα)
- Σκόπιμος προγραμματισμός δράσης με συγκεκριμένο στόχο
- Αξιολόγηση των αποφάσεων και δράσεων μας
- Αναμόρφωση της δράσης μας ένεκα της ανατροφοδότησης που παίρνουμε από το προηγούμενο
- Συνεχής εφαρμογή του συγκεκριμένου κύκλου αναστοχασμού

Τεχνική εμπειρογνωμοσύνη <-> Πρακτική εμπειρογνωμοσύνη
Χάσμα του τι ξέρουμε ότι πρέπει να κάνουμε και τι πραγματικά κάνουμε

2. ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ (Λειτουργικός ορισμός)

- Συνήθειες και ρουτίνες στο τι κάνουμε (προσωπική και επαγγελματική ζωή)
- Συνήθως δεν σκεφτόμαστε και πολύ γιατί κάνουμε ότι κάνουμε. Απλά το κάνουμε διότι έτσι έχουμε μάθει, έτσι ξέρουμε , έτσι μας είπαν...

2. ΤΟ ΧΑΣΜΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΑΝΩ-ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ

13

Σχεδόν όλα τα συστήματα αξιολόγησης εκπαιδευτικών εμπεριέχονται και μία δόση αυτοαξιολόγησης.

Είναι εφικτό να αναπτύξει κάποιος την ικανότητα του αναστοχασμού;
Υπάρχουν τρόποι βελτίωσης αυτής της ικανότητας;
Ο αποτελεσματικός εκπαιδευτικός γεννιέται ή γίνεται;

Προβληματισμός του μη-μυημένου; Νεφελώδης έννοια, χωρίς ουσία και χωρίς σχέση με την αποτελεσματικότητα .

Και όμως αποδίδει. Αλλά απαιτεί χρόνο, προσπάθεια, ενέργεια, ενθουσιασμό και αφοσίωση.

ΠΟΣΟ.....ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΤΙΚΟΙ ΕΙΣΤΕ ΤΩΡΑ; ΑΥΤΗ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ;

2. ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Knowing other is intelligence
Knowing yourself is true wisdom
Mastering others is strength
Mastering yourself is true power

Lao Tzu

Εργαλείο αυτόαξιολόγησης
εκπαιδευτικών
(Hall and Simeral , 2015) - Teach,
reflect and Learn

Οδηγίες:

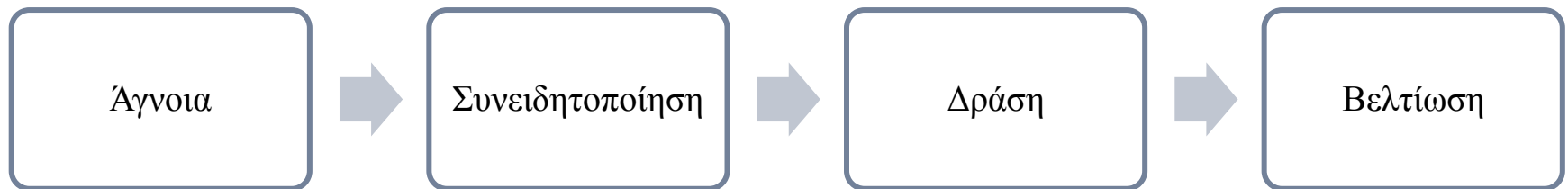
1. Ειλικρινείς απαντήσεις
2. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις
3. Δεν θα υπάρχει δημόσια ανακοίνωση, απλά να σκεφτούμε ο καθένας το αποτέλεσμα του και τι πραγματικά σημαίνει.

- Χρόνος για ατομική εργασία : 10 λεπτά
- Ερμηνεία απαντήσεων και προεκτάσεις

Ερώτηση	A	B	Γ	Δ
1	2	3	4	1
2	3	1	2	4
3	2	1	4	3
4	4	1	2	3
5	2	4	3	1
6	3	4	2	1
7	2	3	1	4
8	1	3	4	2
9	4	2	1	3
10	1	4	3	2

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΙΠΕΔΩΝ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΥ

Επίδοση	Στάδιο
10-14	ΑΓΝΟΙΑ (Unaware)
15-24	ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ (Conscious)
25-34	ΔΡΑΣΗ (Action)
35-40	ΒΕΛΤΙΩΣΗ (Refinement)

4. ΤΟ ΣΥΝΕΧΕΣ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΥ, ΤΑ 4 ΣΤΑΔΙΑ

Σχέση ανάμεσα σε οδοντόπαστα και απώλεια βάρους;

1	Δεν γνώριζες για την σχέση αυτή, πίστευες ότι έκανες καλές επιλογές.	ΑΓΝΟΙΑ
2	Τι κάνεις τώρα που γνωρίζεις;	ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ
3	Επίσκεψη στον ιατρό. Πρόγραμμα.	ΔΡΑΣΗ
4	Τι άλλο θα μπορούσε να μάθω, πως θα μπορούσα να βελτιώσω την κατάσταση μου;	ΒΕΛΤΙΩΣΗ

Άγνοια : Έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης , αμάθεια (απόλυτη, πλήρη, δικαιολογημένη, εγκληματική) (Μπαμπινιώτης)

Alvin Toffler (Fortune magazine): Ποιος είναι ο αγράμματος του 21^{ου} αιώνα

Τι σημαίνει άγνοια για εμάς τους εκπαιδευτικούς;

- Αδυναμία κατανόησης μαθητών
- Αδυναμία κατανόησης ΑΠ
- Έλλειψής γνώση αποτελεσματικών πρακτικών για την πραγματικότητα μου
- Δεν σκέφτομαι σοβαρά το τι κάνω

Λιγότερη άγνοια

Καλύτερες αποφάσεις

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ ΣΤΑΔΙΟ : ΑΓΝΟΙΑ

20

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ (15 λεπτά)

Ατομική εργασία

(Ομαδική) εργασία

Παρουσίαση και Συζήτηση σκέψεων

Χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών που βρίσκονται στην **ΑΓΝΟΙΑ**

1. Νιώθουν άνεση στο τι κάνουν.
2. Έχουν άγνοια καλύτερων εναλλακτικών
3. Δεν βλέπουν την ανάγκη της αλλαγής

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ
ΣΤΑΔΙΟ : ΑΓΝΟΙΑ

22

Εκπαιδευτικό Συγκείμενο ;

αναγνώριση "χαρακτηριστικών"
περιπτώσεων μαθητών
Γενικές αναφορές στο περιεχόμενο

Σκοπιμότητα πράξεων ;

Ρουτίνα , καθορισμένο πλάνο
χωρίς πολλές εκτροπές

Ικανότητα ακριβούς αξιολόγησης ;

Κρίση αποτελεσματικότητας στην
βάση αποτελεσμάτων, ύλη που
καλύφθηκε

Ικανότητα προσαρμογής ;

Όχι αναπτυγμένη, ευθύνη για
αλλαγή στον μαθητή

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ : ΑΓΝΟΙΑ

23

Προτάσεις για εκπαιδευτικούς στο στάδιο της **ΑΓΝΟΙΑΣ**

- 1 Παρατήρηση** του τι συμβαίνει, μοτίβα και τάσεις , πότε συμβαίνουν διάφορες καταστάσεις; ποιες πρακτικές χρησιμοποιώ συνήθως;
- 2 Σκέψου με πρόθεση:** Γράψε κάτω πως μπορείς να δράσεις στην βάση των όσων παρατηρήσεις , τι κάνεις όταν προγραμματίζεις μαθήματα ; Γιατί κάνεις αυτές τις επιλογές;
- 3 Πρόσεξε την μάθηση:** Μαθαίνουν ότι πρέπει, πως το ξέρεις; Μετάδωσε στόχο μαθήματος, κοίταξε τρόπο εργασίας, ζήτησε εξηγήσεις.
- 4 Κάνε αλλαγές:** αν πρόσεχες, μπορείς να κάνεις τις αλλαγές άμεσα και όχι με το τέλος της ενότητας
- 5 Εξασκήσου στον αναστοχασμό:** Ο αναστοχασμός δεν είναι ατύχημα. Πρέπει να το κυνηγήσεις. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ / ΤΑ ΓΟΥΑΟ και τα ΩΧ ! / Μάθε μαθητές .

Συνειδητοποίηση - Οι εκπαιδευτικοί έχουν δυσκολία στο να εφαρμόσουν/ μετατρέψουν την γνώση σε συγκεκριμένη δράση (π.χ. το αντίστοιχο με τις αποφάσεις πρωτοχρονιάς). Ενώ γνωρίζουν δεν εφαρμόζουν.

Χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών που βρίσκονται στο στάδιο:

1. Δυσκολία απαλλαγής από συνήθειες (habits - νευρολογική εξήγηση)
2. Ξέρουν την αποστολή τους
3. Ξέρουν ότι σε μικρό ή μεγάλο βαθμό αποτυγχάνουν
4. Έχουν λύσεις αλλά αποδέχονται την κατάσταση αντί να την αλλάξουν.

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ : ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

25

Εκπαιδευτικό Συγκείμενο ;

Ξέρουν σημασία "γνώσης" μαθητών, μπορούν να μιλήσουν για μάθηση και όχι απλά επίδοση,

Σκοπιμότητα πράξεων ;

Αναγνωρίζουν τις διαφορές αλλά δεν ενεργούν.

Ικανότητα ακριβούς αξιολόγησης ;

Ξέρουν σημασία αξιολόγησης αλλά συχνά επιλέγουν τον πιο απλό δρόμο (τεστ)

Ικανότητα προσαρμογής ;

Μένουν στο τι ξέρουν , δεν έχουν ικανότητα στρατηγικής απάντησης στα δεδομένα που έχουν μέσω προγραμματισμού.

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ : ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

26

Προτάσεις για εκπαιδευτικούς στο στάδιο της **ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ**
(πέρα από προτάσεις για στάδιο **ΑΓΝΟΙΑΣ ***)

- 1 Πρόσεξε σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος (πχ αποφάσεις και μάθηση - κάθε απόφαση μας ΜΕΤΡΑ)
- 2 Προγραμματισμός στη βάση ΣΤΟΧΩΝ
Ανάπτυξη συνήθειας σκέψης για βοήθεια μαθητών - π.χ πως θα βοηθήσω τον... ή την...
- 3 Ποια η μεγαλύτερη σου αδυναμία; Ποιος συνάδελφος είναι επαρκής στον τομέα αυτό; Πως θα μπορούσες να αξιοποιήσεις την συλλογική σοφία στο σχολείο;
- 4 Πως αξιολογείς την διαχείριση χρόνου σου; ποια η καλύτερη σου ώρα για προγραμματισμό; πως αξιοποιάς κενό χρόνο στο σχολείο;
- 5 Ποιοι δεν προχωρούν στην τάξη σου και γιατί; Τι έκανες ως αντίδραση;

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ
ΣΤΑΔΙΟ : ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

27

ΔΡΑΣΗ

Ο εαυτός μας δεν είναι κάτι το έτοιμο αλλά κάτι σε διαρκή αλλαγή και διαμόρφωση μέσα από τις επιλογές δράσης που κάνουμε (John Dewey)

Χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών στο στάδιο ΔΡΑΣΗ:

1. Υψηλή επαγγελματική επάρκεια (γνώσεις)
2. Δυσκολία εφαρμογής της γνώσης
3. Προσπαθούν για μαθητές, έχουν κίνητρο, δεν μένουν απαθείς.
4. Ανοικτοί σε ιδέες για πιο αποτελεσματική διδασκαλία
5. Παρατηρητικοί αλλά ίσως όχι στον μέγιστο δυνατό βαθμό

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ **ΣΤΑΔΙΟ : ΔΡΑΣΗ**

Εκπαιδευτικό Συγκείμενο ;

Ξέρουν πότε υπάρχει μάθηση και πότε όχι. Συνδέουν το σήμερα με το χτες και το αύριο, έχουν λειτουργική γνώση μεθόδων και τεχνικών

Σκοπιμότητα πράξεων ;

Προσπαθούν συνεχώς για μεγαλύτερη εμπλοκή, συμμετοχή μαθητών, σωστή διαχείριση

Ικανότητα ακριβούς αξιολόγησης ;

Περιγραφή επιπέδων αλλά ίσως όχι σε βαθμό λεπτομέρειας

Ικανότητα προσαρμογής ;

Αντιδρούν στα δεδομένα τους αλλά ίσως να μην αντιμετωπίζουν την ΑΙΤΙΑ

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ : ΔΡΑΣΗ

Προτάσεις για εκπαιδευτικούς στο στάδιο της **ΔΡΑΣΗΣ**

- 1 Επικεντρώσου στις λεπτομέρειες
- 2 Εκμετάλλευση πολύ καλής γνώσης περί μαθητών
- 3 Δες κριτικά τις απόψεις σου για το πως μαθαίνουν οι μαθητές
- 4 Παρακολούθησε συναδέλφους και ζήτα να σε παρακολουθήσουν
- 5 Υπάρχουν στρατηγικές που δεν έχεις δοκιμάσει ; Γιατί;

ΒΕΛΤΙΩΣΗ

Οι εκπαιδευτικοί στο στάδιο αυτό λειτουργούν σχεδόν μηχανικά (π.χ οδήγηση)
Σκέφτονται χωρίς να σκέφτονται.

Χαρακτηριστικά του σταδίου:

1. Κριτική σκέψη καθόλη τη διάρκεια της ημέρας
2. Συνεχής αναστοχασμός
3. Γνώστες επιστήμης και ικανοί στην μετατροπή γνώσης σε πράξη
4. Προάγουν την σκέψη των μαθητών μέσα από στοχευμένες δραστηριότητες

* οι τάξεις τους δεν είναι τέλειες.

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ **ΣΤΑΔΙΟ : ΒΕΛΤΙΩΣΗ**

Εκπαιδευτικό Συγκείμενο ;

Βλέπουν μαθητές ως προς δυνάμεις και όχι αδυναμίες
Διδασκαλία μέσο για κατανόηση
δυσκολιών και ταύτιση στρατηγικής με κάθε μαθητή.

Σκοπιμότητα πράξεων ;

Τίποτα στην τύχη. Η επιτυχία δεν είναι ατύχημα.

Ικανότητα ακριβούς αξιολόγησης ;

Αξιολόγηση δεν είναι το τέρμα. ΟΛΑ, ότι κάνουμε είναι αξιολόγηση
Πολύ ικανοί στην παρατήρηση

Ικανότητα προσαρμογής ;

Άμεσες , ευέλικτες αντιδράσεις για άμεση ανταπόκριση σε μαθησιακές ανάγκες και δυσκολίες

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΔΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ : ΒΕΛΤΙΩΣΗ

32

Προτάσεις για εκπαιδευτικούς στο στάδιο της **ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ**

- 1 Βρες νέες πηγές για επιμόρφωση (βιβλία, άρθρα, διαδίκτυο, συνδρομές σε επαγγελματικά σώματα)
- 2 Δες τα αποτελέσματα αξιολόγησης με συναδέλφους ή ειδικούς
- 3 Έρευνα δράσης
- 4 Ποιες ευκαιρίες ηγεσίας υπάρχουν;
(Leadership is a choice, not a position)

- Είμαστε **εκπαιδευτικοί**
- Κάθε άτομο, κάθε πλάσμα μετράει
- Κάθε στιγμή μετράει
- Δοκιμάστε κάποια από αυτά που ακούσατε σήμερα
- Κάντε ξανά την αξιολόγηση

“Διδασκαλία, Αναστοχασμός και Βελτίωση”

**Πως βελτιώνω την επαγγελματική μου ικανότητα με
στόχο την επιτυχία;**

**Συνέδριο Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου και Κ.Ο.Ε.Δ.
“Παιδαγωγική Ηγεσία και (Αυτό) αξιολόγηση”**

**Σας ευχαριστώ πολύ
Τέλος παρουσίασης
Q & A**

STELIOS ORPHANOS, Ph.D
Lecturer of Educational Leadership and Management
Coordinator of MA in Educational Administration
